

MLČECHOVOSTY (OKR. MĚLNÍK) – POLYKULTURNÍ SÍDLIŠTĚ A POHŘEBIŠTĚ Z OBDOBÍ MLADŠÍHO PRAVĚKU A STŘEDOVĚKU (NOVOVĚKU)

Výzkum v roce 2005

Ondřej Levínský

1. ÚVOD

Cílem předkládané práce je zprostředkování nepochybně unikátního nálezů bohatého laténského hrobu 67, který mohl být díky své výbavě datován do LT B2b. Další archeologické situace sice nepřinesly tak početné a výrazné nálezy, jelikož byly výrazným způsobem postiženy opakující se erozní činností záplav, přesto si však zaslouží být publikovány, jelikož dotváří celkový obraz této polykulturní lokality.

2. HISTORIE ARCHEOLOGICKÉHO VÝZKUMU V KATASTRU OBCE MLČECHOVOSTY A JEJÍM OKOLÍ

Oblast Mělnicka patří k hustě osídleným místům, a to od paleolitu, přes dobu mladšího pravěku až po středověk (Sklenář 1998). Z okolí samotných Mlčechvost je známo celkem šest archeologických poloh, kde je doloženo pravěké osídlení patřící do neolitu (kultura s vypíchanou keramikou), starší doby bronzové (únětická kultura), kultury knovízské, doby halštatské, laténské, římské a doby stěhování národů (Sklenář 1982, 273–275; 1995, 60–61; z novějších akcí např. Jančo 2003).

Mozaiku starších nálezů doplnil archeologický výzkum, který pod vedením I. Sýkorové proběhl v létě roku 2005 při výstavbě přípojky číslo 102 okolo obce Mlčechvosty. Zaznamenáno bylo sídliště a pohřebiště z období mladšího pravěku a středověku–novověku (Archiv NZ ARÚ Praha, čj. 8917/2006).

3. POLOHA A GEOLOGICKÁ SITUACE LOKALITY MLČECHOVOSTY, VÝZKUM 2005

Lokalita I (14° 20' 35" a 50° 19' 15") se nachází asi 200 metrů od obce Mlčechvosty, okres Mělník, v nadmořské výšce 180–182 m n. m. Je situována na západním břehu, vzdušnou čarou zhruba 300 metrů od dnešního toku řeky Vltavy, v prostoru jejích bývalých paleotoků (obr. 1). Ráz krajiny výrazně utvářel tok řeky Paleovltavy. Lokalita se nacházela na hraně denudačního zbytku terasy VI. c (warthský glaciál) a VII. a (poslední glaciál) (Balatka – Sládek 1962, tab. IV; Tyráček 2001, 4, Fig. 1, 5, 15; Archiv NZ ARÚ Praha, čj. 8917/2006).

Vlastní geologické podloží kvartérních sedimentů je zde tvořeno zelenavými až bělošedými druhohorními jílovcy (cenoman až svrchní turon–svrchní křída; Chlupáč a kol. 2002, 266). Jednotlivé terasové stupně byly kryty mělkými vzájemně oddělenými sprašovými návěšemi (o max. mocnosti 0,5 m) a v JV části sledované plochy, v blízkosti stávající komunikace Mlčechvosty–Spomyšl, také bahnitými horizonty, které představovaly pozůstatky náplavových sedimentů stoletých vod Vltavy (Archiv NZ ARÚ Praha, čj. 8917/2006).

Osídlení zachycené na zkoumané lokalitě tak maximálně využilo nevelkou oblast příhodnou pro sídlení (několik oddělených mělkých sprašových návěš), protože přilehlé rozsáhlé plochy denudačního zbytku VI. terasy jsou pokryté valouny a těžkými jílovitými sedimenty (Archiv NZ ARÚ Praha, čj. 8917/2006).

Obr. 1. Mlčechvosty, okr. Mělník. Obec a její okolí s vyznačenou polohou lokality

4. PROSTOROVÉ ROZLOŽENÍ ARCHEOLOGICKÝCH OBJEKTŮ

Záchranný archeologický výzkum proběhnuvší na odbočce číslo 102 směrem do Mlčechvost z nově stavěné silnice 16, odhalil na skryté ploše celkem 91 objektů. V tomto množství jsou započítány tři hroby, 22 zbytků větších objektů a 66 kúlových jamek. Maximální délka reziduí větších objektů činila 238 cm a minimální 106 cm. Největší zjištěná hloubka byla 25 cm a nejmenší 17 cm. V případě pozůstatků kúlových jamek dosahovala maximální délka hodnoty 93 cm a minimální 18 cm. Největší pozorovatelné zahloubení u těchto objektů činilo 52 cm a nejmenší 6 cm (Archiv NZ ARÚ Praha, čj. 8917/ 2006).

První skupinu tvořily objekty 1–14 a 69–71, tedy 17 objektů (*obr. 2*), které se nacházely zahloubené ve sprašové návěži před zaniklou mělkou erozní depresí vyplněnou splachovým materiálem z vltavské VI. c. terasy (označeno původně jako obj. 15). Ve všech případech se jedná o zbytky kúlových jamek. Nedaleko výše zmíněné erozní deprese byl zachycen půdorys kúlové konstrukce, který byl datován podle zlomků keramiky z objektů 6 a 13 do období zemědělského pravěku. Půdorys se skládal celkem z 9, možná z 10 kúlových jamek (6–14, možná i 5), které byly rozloženy do dvou souběžných řad. Mezi nimi byly zaznamenány další dva kúly, snad zbytek střední řady. Již zmíněný půdorys má tvar obdélníku orientovaného SSZ–JJV, jehož JZ roh není uzavřen. Maximální délka činila 26 m a šířka 10 m. Plocha, kterou zabírala výše zmíněná koncentrace, činila 260 m². Průměrná vzdálenost mezi kúly patřícími do západní řady je shodná s rozstupem ve východní řadě, tedy 4,3 m.

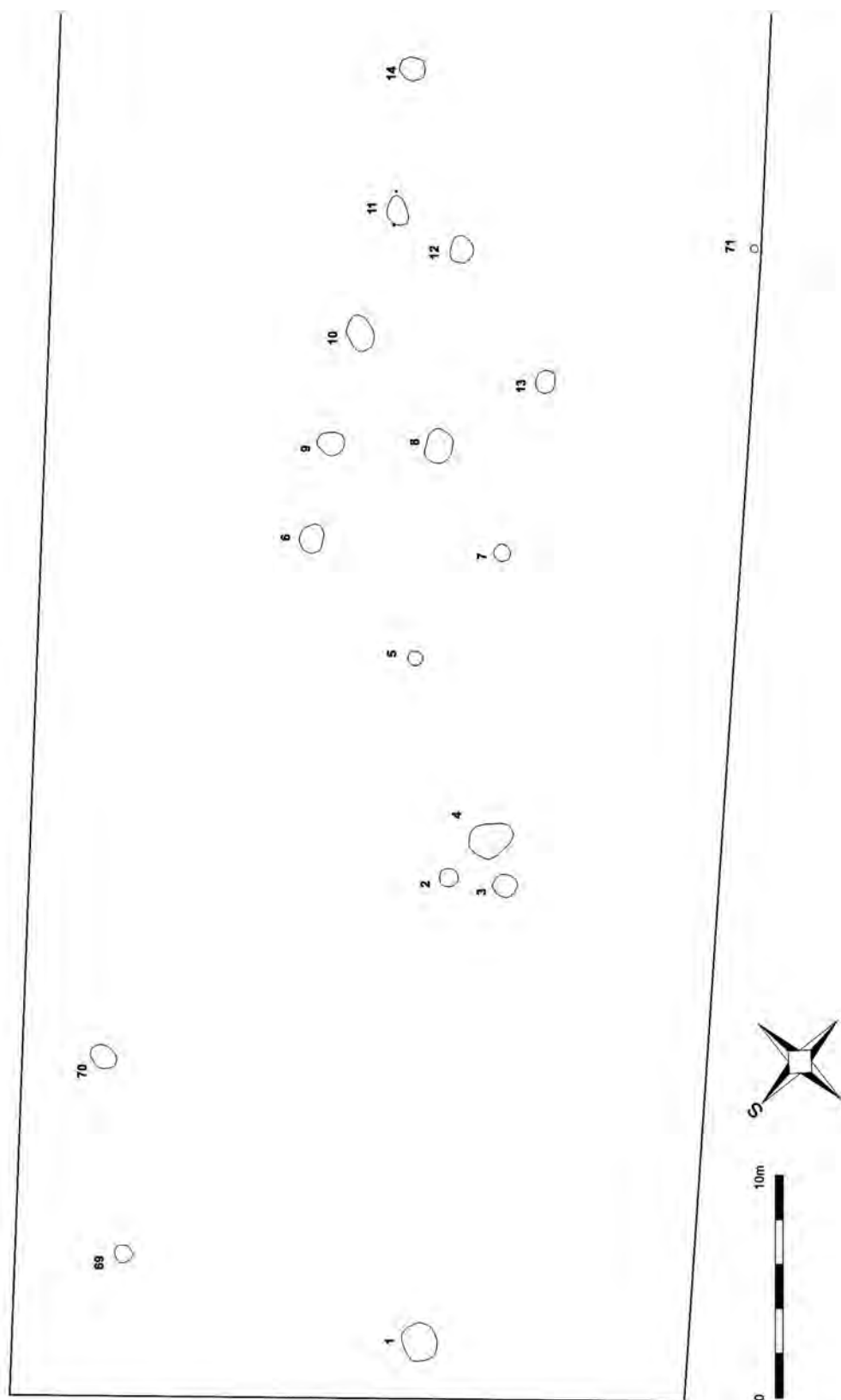
Druhá skupina objektů čítá celkem 19 kúlových jamek (16, 18–23, 25–29, 31–35, 59 a 72; *obr. 3*) a nachází se na sprašové návěži zakončené mělkou erozní depresí, vyplněnou splachovým materiálem z vltavské VI. c. terasy, a místem, kde na povrch vystupovala zvržená svrchně pleistocénní půda. Zajímavá na této poloze je koncentrace kúlových jamek, které vytvářejí půdorys druhé kúlové nadzemní konstrukce (18, 20–26, 28–29, 31–33, 72 a snad i 19 a 27). Dochovaný půdorys je poměrně pravidelného obdélníkového tvaru a skládá se celkem ze dvou řad po čtyřech a z jedné o třech kúlech. Mezi severní a střední řadou je zajímavý výskyt dvou drobných kúlových jamek 21 a 25. Maximální délka půdorysu orientovaného ve směru Z–V činí 21 m a šířka 17 m, pokud k němu budeme počítat i objekty 19 a 27. Z objektů 18, 23 a 20 byla získána keramika datovaná do doby římské. Plocha, kterou zabírala výše zmíněná koncentrace, činila 357 m². Zajímavá je absence jedné kúlové jamky v jeho jižní stěně mezi objekty 72 a 31. Mohlo by se snad jednat o vchod či přístěnek, jelikož na tomto místě ani po několikerém pečlivém zčištění nebyla žádná kúlová jamka objevena. Vzdálenost mezi severní a střední řadou kúľů je 5 m a mezi střední a jižní řadou 4 m. Průměrný rozstup mezi kúly severní řady je 5,3 m, střední řady také 5,3 m. Rozstup v jižní řadě mezi objekty 72 a 31 činil 11 m a mezi 31 a 33 4 m.

Třetí skupina obsahuje celkem 38 archeologických objektů (24, 36–56, 73–84, 86, 89; *obr. 4*). Dominantou tohoto seskupení je žlab, neboli objekt 58=85, který se nachází přibližně uprostřed již zmíněné sprašové návěže. Skrytou plochu protíná ve směru od SV k JZ. Nalezené zlomky keramiky jej řadí spolu s doprovodnými kúlovými jamkami 49–52, 86 a 87 do období středověku–novověku.

Na severozápad od něj se rozkládají další dvě navzájem se z části překrývající seskupení objektů (*obr. 4*). První z nich se skládá z objektů 38–41 a 73–75, tyto jsou uspořádány ve dvou řadách po třech kúlech, v severojižní orientaci a tvoří poměrně pravidelný obdélník. Jeho maximální délka činila 11 m a šířka 7 m. Plocha, kterou zabírala výše zmíněná koncentrace, činila 77 m².

Druhé seskupení tvoří objekty 37, 42–48 a snad i 75 (*obr. 4*), které jsou rozloženy ve dvou řadách po třech objektech, a v jedné po dvou. Tato koncentrace má přibližně tvar čtverce o dvou řadách po třech kúlech a jedné po dvou, v orientaci SV–JZ, které jsou od sebe vzdáleny shodně 4 m. Obě zmíněné koncentrace objektů zřejmě představují konstrukci, která navazovala svojí funkcí na význam obj. 58 a jeho satelitních objektů.

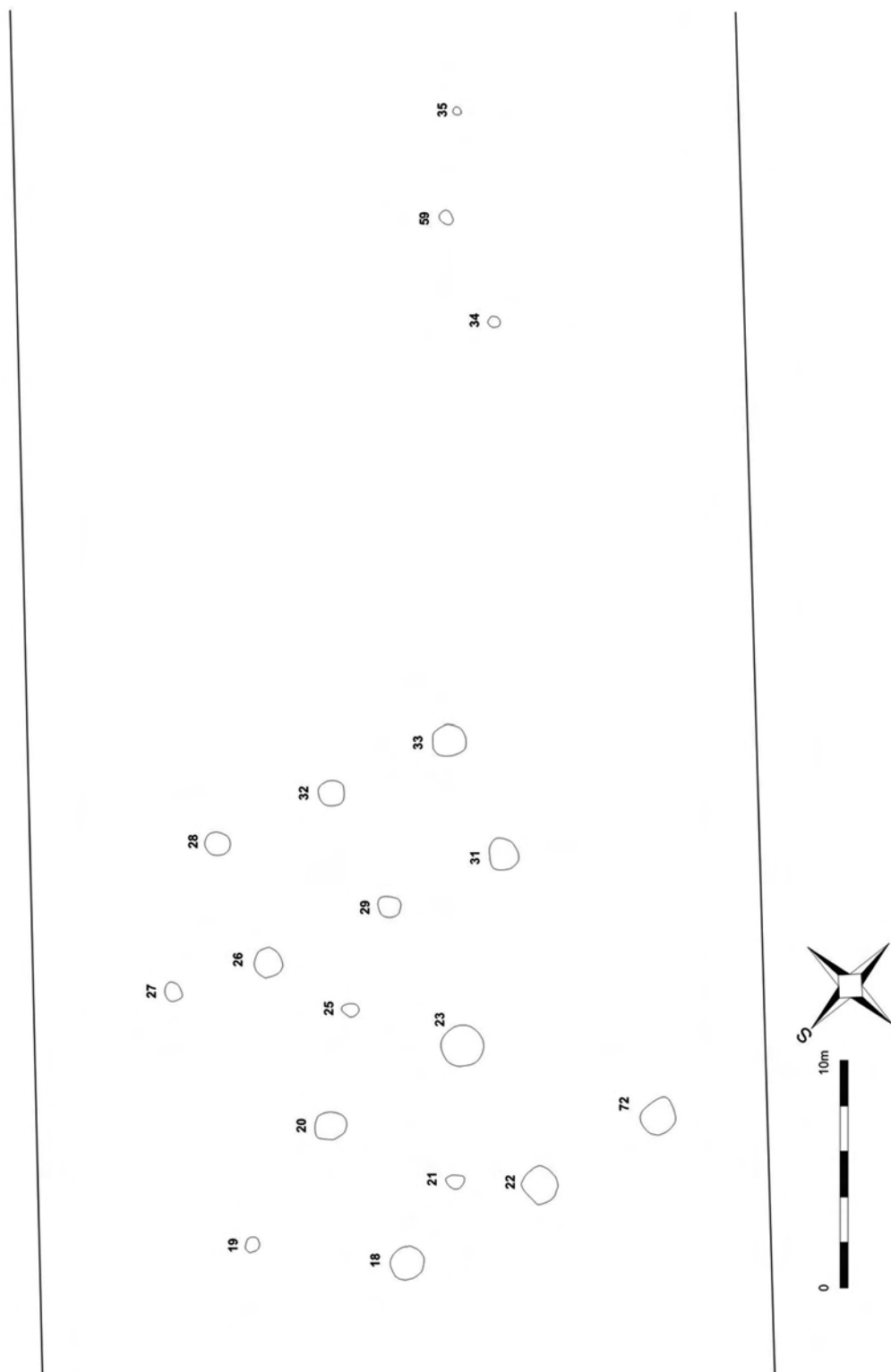
Severně od výše zmíněných seskupení byl zachycen osamocený objekt 36. Na jihovýchod od objektu 58 se nachází bez zjištěných souvislostí objekty 77–81 (*obr. 4*) a směrem na východ 24, 53–56, 82–84 (*obr. 4*).

Obr. 2. Mlčechvosty, okr. Mělník. Plán plochy lokality Mlčechvosty, výzkum 2005

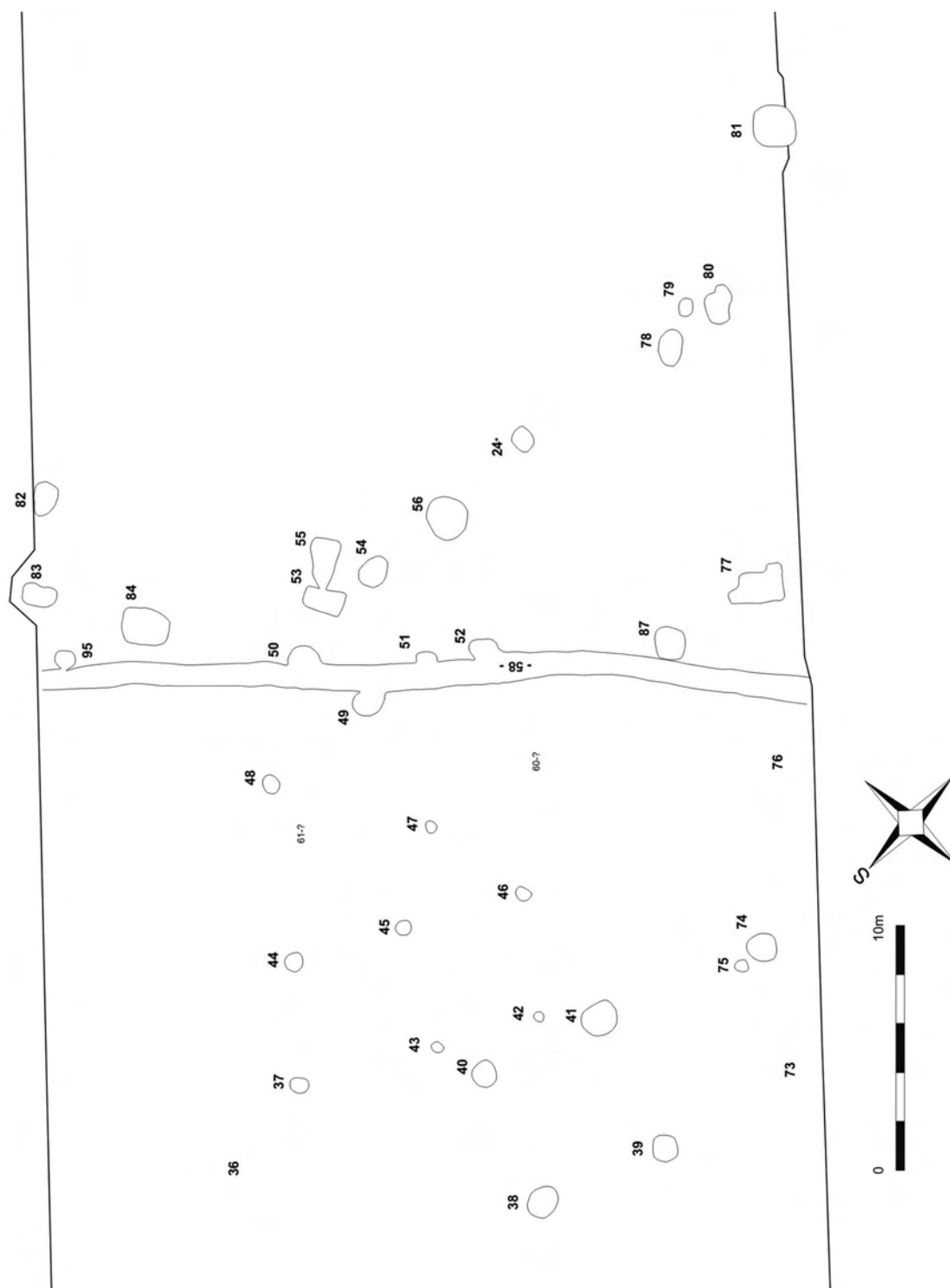
Osamocený, zřejmě laténský hrob, označený jako 57 (obr. 5), ležel na samém konci sprašové návěje, která byla v těchto místech mocná okolo 30 cm.

Čtvrtou a poslední skupinu tvořilo 13 objektů – 60–68, 88–90 a 91–94 (obr. 5). Z této koncentrace vystupují především dva hrobové nálezy. První z nich, obj. 62, byl narušen od západu dvěma vkopy. Ob-

Obr. 3. Milčechov, okr. Mělník. Plán plochy lokality Milčechov, výzkum 2005

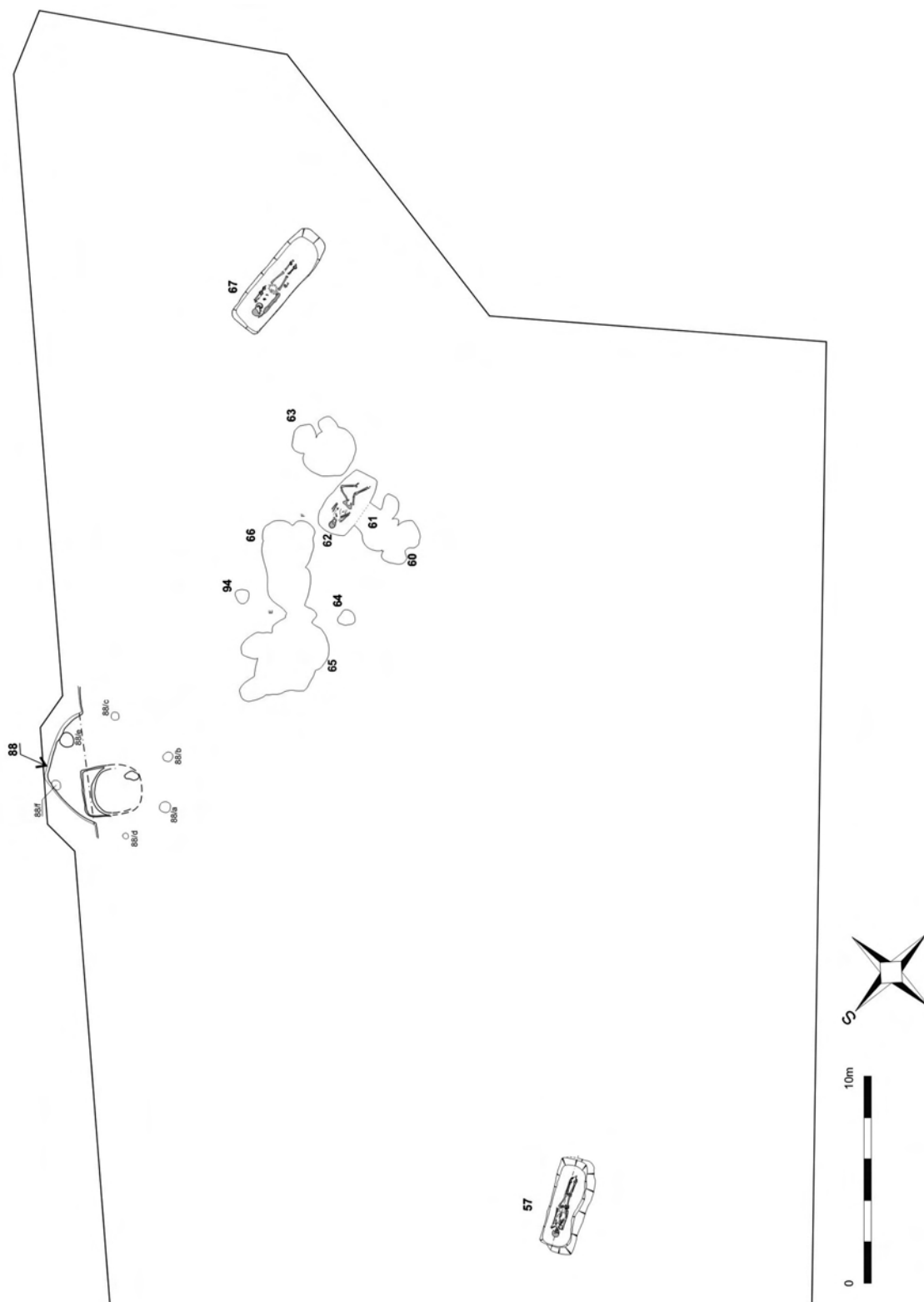
sahovaly intruzi několika zlomků keramiky sídlištního rázu, které byly nalezeny i v obj. 60 a 61. Naopak druhý, obj. 67, zůstal nepoškozen, snad právě díky speciální úpravě hrobové jámy. Jedná se o bohatý hrob patřící do laténského období, který byl na základě bronzových a železných ozdob a zbraní datován do stupně LT B2. Dalším velmi zajímavým objektem je polozemnice (obj. 88), s přílehlými kúlovými jamkami 88 a-f (*obr. 3*). Na základě z objektu získaného keramického materiálu byl datován do doby římské (stupeň B?).

Obr. 4. Mlčechvosty, okr. Mělník. Plán plochy lokality Mlčechvosty, výzkum 2005

Severně od obj. 62 se nacházela superpozice dvou objektů neurčitelného tvaru a možná i přírodního původu, označených jako 65 a 66. Nedaleko nich byly zachyceny dvě kúlové jamky 64 a 94 (obr. 5).

Na jih od laténského hrobu byl objeven objekt 68 podlouhlého tvaru (obr. 5). Na východ od objektu 67 se nacházely dvě kúlové jamky 89 a 93 (obr. 5).

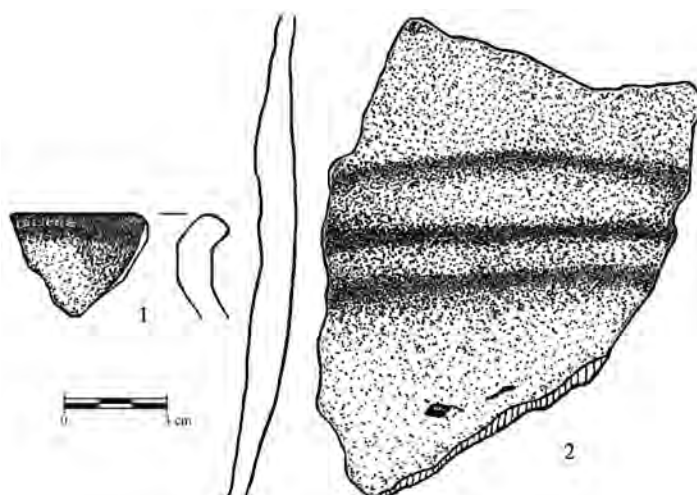
Obr. 5. Mlčechvosty, okr. Mělník. Píán plochy lokality Mlčechvosty, výzkum 2005

5. DATA ARCHEOLOGICKÝCH OBJEKTŮ

5.1. Únětická kultura

Nejstarší osídlení na lokalitě Mlčechvosty-výzkum 2005 zastupuje kultura únětická, doložená však pouze ve dvou objektech. V prvním případě byly keramické nálezy této kultury zaznamenány v objektu 76 (obr. 6), kam se mohly dostat při rozplavení kulturní vrstvy působením periodicky se opakujících zá-

plav. V druhém případě se nacházela ve výplni zásahu do hrobu 57, což dokládá, že ještě v době vykradení laténského hrobu 57, musely existovat minimálně alespoň zbytky kulturní vrstvy patřící únětické kultuře. Tyto keramické zlomky tedy představují intruzi z povrchu.

Obr. 6. Mlčechvosty, okr. Mělník. Keramické nálezy únětické kultury z objektu 76 a z povrchu plochy výzkumu.
Kresba: O. Levínský

5.2. Kostrové hroby z doby laténské

5.2.1. Hrob 57

Hrob označený jako 57 (*obr. 7*) byl pravidelného obdélníkového tvaru s oblými rohy. Orientován byl ve směru od severozápadu k jihovýchodu. Od severozápadu, západu a jihovýchodu byla vrchní, asi 5 cm mocná část stěn hrobové jámy narušena vkopem, který dosahoval až 50 cm hloubky a který se na profilu projevil jako dvě spojené jámy mířící na oblast hrudi a nohou v jámě uloženého jedince. První nález, bronzový kroužek, snad součást opasku, byl objeven v hloubce 55 cm, tedy ještě ve vlastní hrobové jámě. Druhý nález, keramický zlomek, se nacházel v hloubce 39 cm a je datovaný do kultury únětické; nacházel se v zásahu mířícím do oblasti hrudi. Vlastní hrob však lze snad řadit do doby laténské.

Vlastní hrobová jáma byla dlouhá 226 cm a hluboká 74 cm. Stěny byly hladké a jejich zlom od povrchu byl ostrý. Dno bylo rovné a jeho protnutí se stěnami ostré. V rámci výplně byly zaznamenány celkem tři vrstvy. Vrstva 1 byla zachycena pouze v rámci vkopu. Jednalo se o sprašovou hlínu šedožluté barvy, středně ulehlé konzistence, obsahující četné krotoviny s tmavo- až černošedou výplní a valounky křemene o velikosti do 3 cm. Největší zaznamenaná hloubka vkopu činí 50 cm, taková je také maximální mocnost vrstvy 1, která ho vyplňuje.

Výplň hrobové jámy tvořila vrstva 2. Byla tmavě šedé barvy a mírně ulehlé konzistence, s četnými krotovinami a ojedinělými čočkami vysráženého vápna o velikosti do 3 cm. Její maximální mocnost činila 18 cm. V této vrstvě na rozhraní s podložím, které tvořil rezavohnědý sypký písek, ležely lidské kosterní pozůstatky, orientované shodně s hrobovou jámou, tedy hlavou k severozápadu a nohama k jihovýchodu. Tělo bylo nataženo na zádech s rukama podél těla a s hlavou mírně pootočenou směrem k západu, snad vlivem postdepozičních procesů. Kostra byla dobře zachovaná. Podle antropologického určení jde o dospívajícího jedince mezi 14. a 15. rokem, bez bližšího určení pohlaví (*Stránská – Hájek 2009*).

Poslední zaznamenanou vrstvu (3) tvořila kyprá humózní uloženina tmavě šedé barvy, mocná 3 cm, nacházející se na rozhraní vrstvy 1 a 2, v rámci vkopu v jeho západní, severozápadní a východní části. Zřejmě se jednalo o noru.

V hloubce 55 cm byl v prostoru pánve nalezen bronzový hladký kroužek, tvořící původně zřejmě součást opasku mrtvého (*obr. 10:2*). Vzhledem k existenci nedalekého laténského hrobu 67 a podle orientace mrtvého můžeme tento hrob řadit obecně do období latěnu.

5.2.1.1. Popis nálezů z objektu 57

1. Bronzový kroužek hladký (pravděpodobně součást opasku); vnější průměr 2,73 cm; průřez 0,28 cm (*obr. 10:2*); umístění: v zásahu zásahu v prostoru pánve v hloubce 55 cm; datování: LT ?.

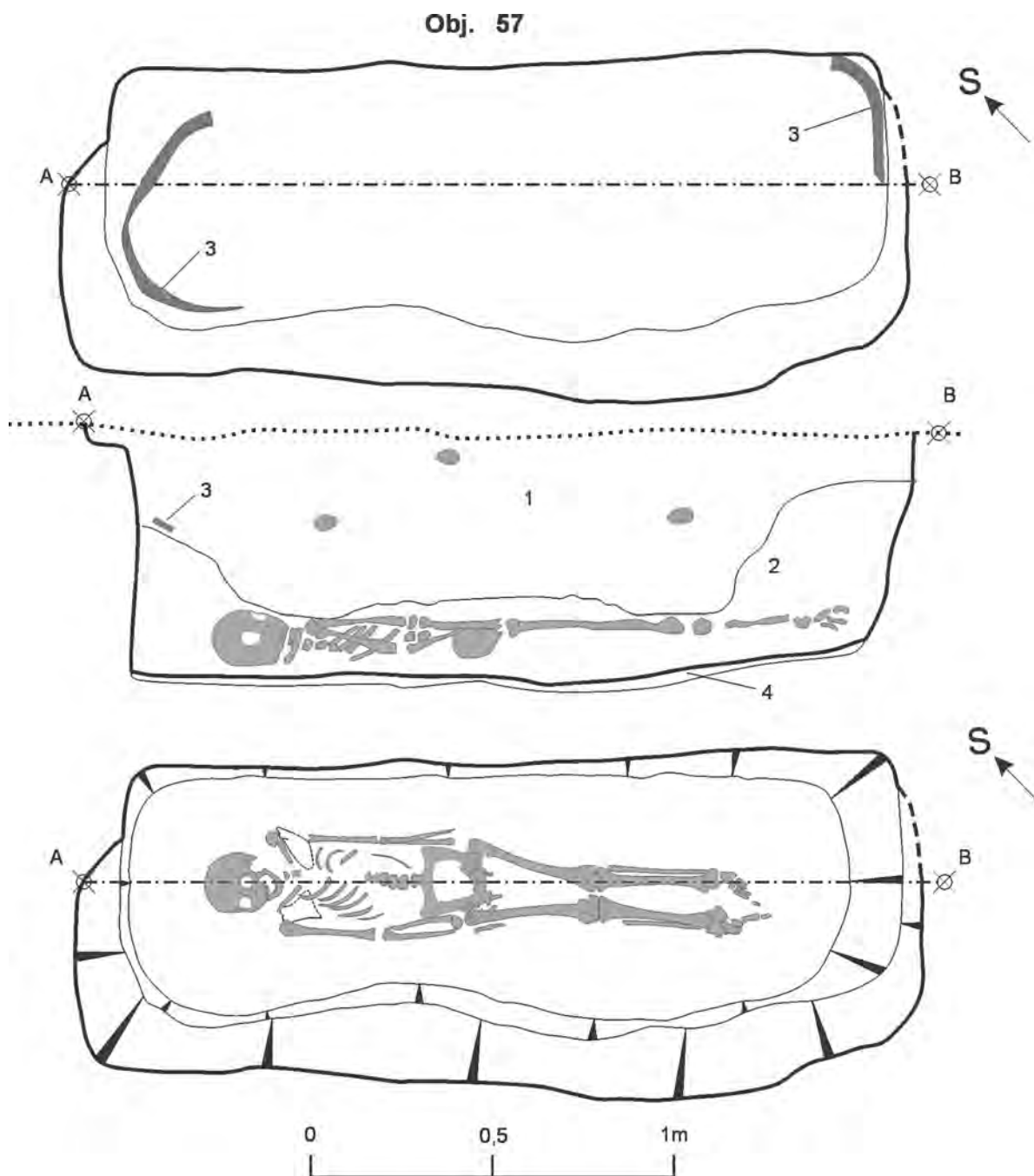
5.2.2. Hrob 62

Hrob označený jako 62 (*obr. 8*) měl tvar obdélníku s oblými rohy. Jeho maximální délka činila 166 cm a největší zahloubení dosahovalo pouze 23 cm. Stěny objektu byly hladké a jejich zlom od povrchu byl ostrý. Povrch dna byl hladký a plochý a jeho protnutí se stěnami ostré. Kyprá výplň byla tmavě šedé barvy a obsahovala kromě četných krotovin také inkrustace CaCO_3 . Hrobová jáma byla orientována ve směru SZ

-JV. Tělo zesnulého leželo přímo na plochem dně v poloze na zádech s nohama pokrčenýma v kolenou směrem k východu. Pravou ruku měl pokrčenou a položenou na hrudi, levá byla pokrčena k rameni a položena vedle těla. Kostra byla orientována hlavou k SZ, stav zachování byl velmi špatný. Řada kostí se nedochovala a další se rozpadly během vyzvedávání. Podle určení P. Stránské (*Stránská – Hájek 2009*) se jedná o plně dospělého jedince mezi 30 a 50 lety, blíže neurčitelného pohlaví, některé znaky by mohly spíše ukazovat na ženu.

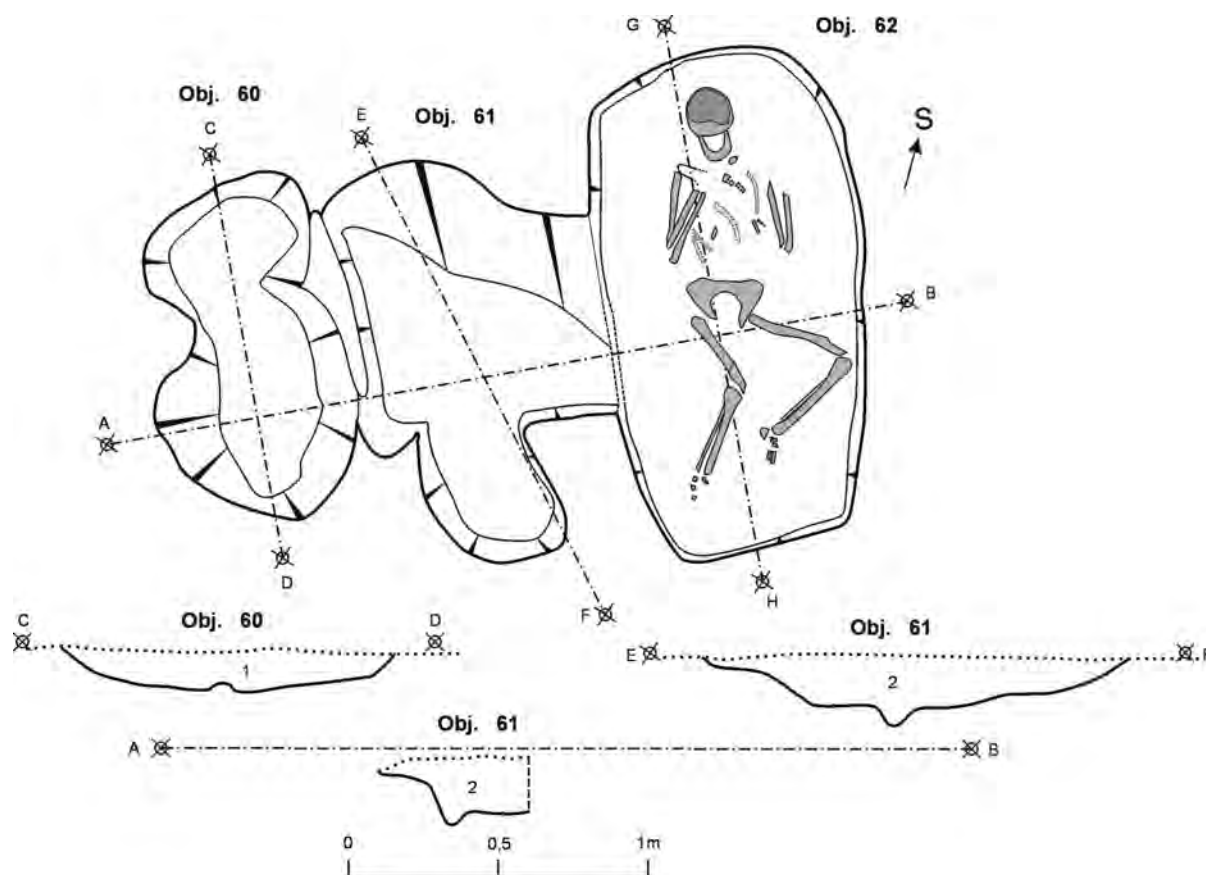
V oblasti hrudníku v západní části hrobu byly nalezeny zlomky pravěké keramiky silně ohlazené vodou, které lze považovat za pozdější intruzi blíže časově ani kulturně neurčitelnou. Absence většího množství nálezů byla stejně jako u hrobu 57 zapříčiněna vyloupením objektu. Západní stěna obdélníkové hrobové jámy byla zhruba v polovině narušena objektem 61, který byl vyhlouben za účelem zcizení předmětů z objektu 62, a bylo z něj opět získáno několik kusů pravěké keramiky.

Vzhledem k absenci nálezů, kromě intruze blíže neurčené keramiky, můžeme na přibližnou dataci objektu soudit jen vzhledem k jeho prostorovému umístění mezi laténskými hroby.

Obr. 7. Mlčechvosty (okr. Mělník). Půdorysy a řezy laténským kostrovým hrobem 57

Obr. 8. Mlčechvosty (okr. Mělník). Půdorysy a řezy kostrovým hrobem 62 a objekty 60 a 61

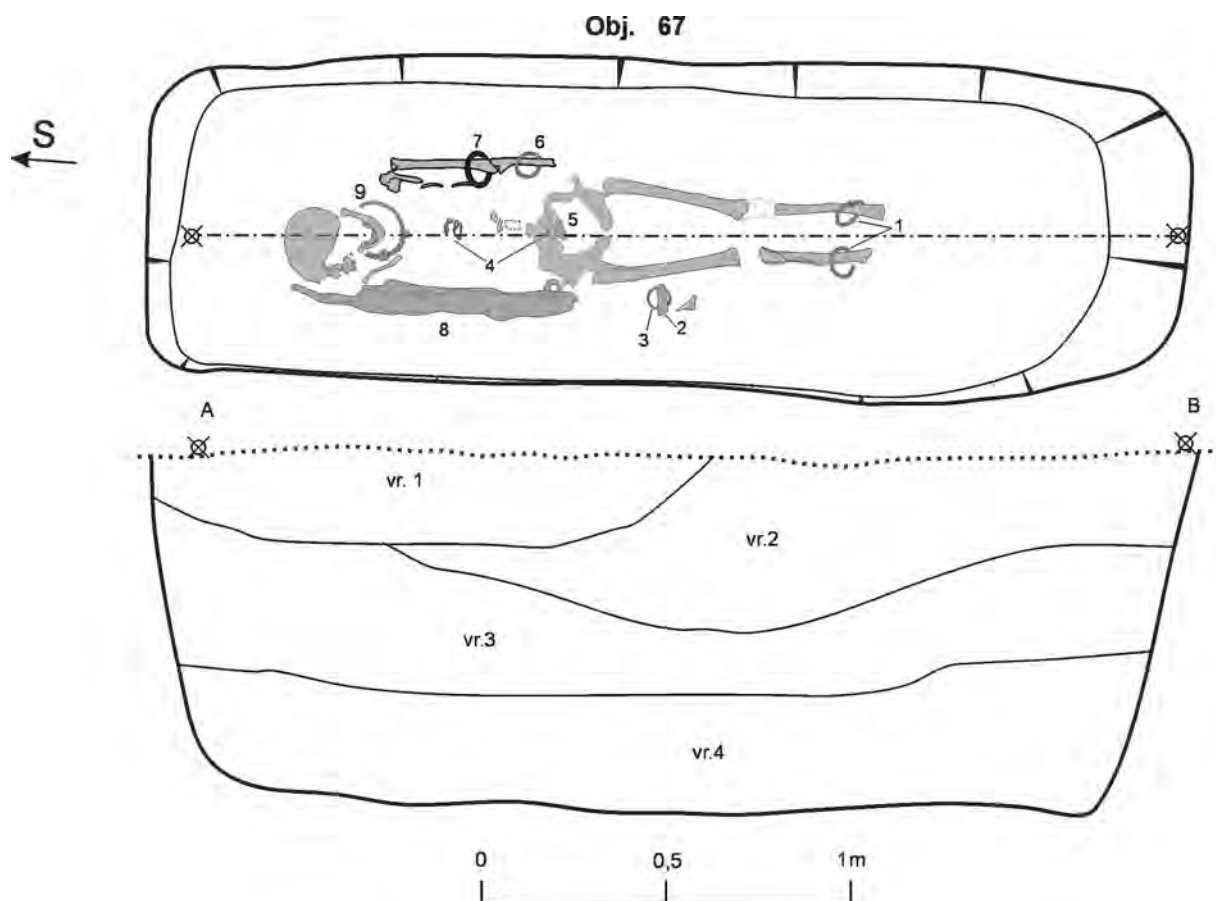
5.2.3. Hrob 67

Bohatý hrob byl označen č. 67 (obr. 9). Hrobová jáma měla tvar pravidelného obdélníku a orientována byla v severojižním směru. Maximální délka objektu činila 284 cm a hloubka 84 cm. Hladké stěny se ostře lámaly od povrchu a jejich přechod směrem k rovnému dnu byl také ostrý.

Ve výplni byly zachyceny celkem čtyři vrstvy. Vrstva 1 byla kyprá, šedé barvy a dosahovala maximální mocnosti 27 cm. Obsahovala inkrustace CaCO_3 . Pod ní se nacházela vrstva 2, šedožluté barvy a mírně ulehlé konzistence. Přítomny v ní byly četné krotoviny a inkrustace CaCO_3 . Její maximální mocnost činila 50 cm. Obě výše zmíněné vrstvy tvořily výplň hledačského vkopu, hlubokého 70 cm, který byl opět proveden za účelem vyloupit hrob, jako tomu bylo v případě objektu 57. Tentokrát však byl pokus neúspěšný; původně byl totiž hrob zasypán vrstvou 3 (maximální mocnost 37 cm), mírně ulehlou sprašovou hlínou s příměsí písku, která se příliš nelišila od okolního podloží tvořeného sprašovými hlínami.

Nálezová vrstva 4 byla sprašová hlína s šedým odstínem a příměsí písku. Proti předchozí však byla kypřejší. Maximální mocnost dosahovala 39 cm. V ní se nacházel ne zcela dochovaný lidský skelet, který ležel na zádech, hlavou k severu, s rukama položenými podél těla. Spodní čelist zřejmě vlivem postdepozičních procesů ležela dále od lebky. Obratle, žebra, lopatky a prstní kůstky se až na zlomky či ojedinělé kosti nezachovaly (obr. 9). V případě hrobu 67 šlo podle antropologického určení zřejmě o starší ženu (maturus I–II) mezi 45 a 60 lety (Stránská – Hájek 2009).

Pohřbený jedinec měl na krku bronzový torques (obr. 9:9). Na horní části levé paže byl nalezen hladký sapropelitový kruh oválného průřezu (obr. 9:7), na předloktí vývalkový bronzový náramek (obr. 9:6). Pravá paže byla překryta železným mečem v pochvě (obr. 9:8). Ve spodní části hrudi byly nalezeny dvě spony (obr. 9:4), v oblasti pánve se nacházela třetí spona (obr. 9:4) a jeden celý a zbytek železného kroužku pocházejícího snad z opasku (obr. 9:5). Vpravo od pravé stehenní kosti byl na hladkém bronzovém náramku (obr. 9:3) nalezen odlomený kousek meče (obr. 9:2). Na obou holenních kostech v oblasti kotníků byly objeveny dva bronzové nánožníky (obr. 9:1).

Obr. 9. Mlčechvosty, okr. Mělník. Půdorys a řezy kostrovým hrobem 67 z doby laténské. 1 – bronzové nánožníky; 2 – hrot meče; 3 – bronzový náramek; 4 – bronzové spony; 5 – železný kroužek; 6 – bronzový náramek; 7 – hladký sapropelitový náramek; 8 – železný meč; 9 – bronzový nákrčník

Na tomto místě je důležité zmínit, že ve vrstvě 1, která spolu s vrstvou 2 tvořila výplň hledačského vkopu, byl nalezen hladký bronzový prstýnek (*obr. 10:1*) datovaný do LT B1–B2, který nesouvisí s vlastní výbavou zemřelého uloženého v hrobě, ale pomáhá nám přibližně datovat pokus o vyloupení hrobu do doby nepříliš vzdálené od jeho zasypání.

5.2.3.1. Popis nálezů z hrobu 67

1. Bronzový nákrčník s pečetiřtkovými konci zdobenými rytým ornamentem a s hladkým tělem, které je na každé straně ve své dolní čtvrtině členěno šesti vývalky; vnější průměr 14,75 cm; vnitřní průměr 13,57 cm (*obr. 11:7*); umístění: pod dolní čelisti mrtvého; datování: LT B1/B2.
2. Sapropelitový černý náramek, hladký, oválného průřezu; vnější průměr 9,44 cm; vnitřní průměr 7,65 cm; průřez 0,89 cm; *obr. 10:5*; umístění horní část levé paže; datování: LT B2b.
3. Bronzový náramek členěný vývalky, kruhového průřezu; vnější průměr: 7,13 cm; vnitřní průměr 5,82 cm; průřez vývalku 0,7 cm; *obr. 10:4*; umístění: předloktí levé ruky; datování: LT B 2.
4. Bronzová spona staršího duchcovského typu, s drobnou kuličkou na patce, lučík zdoben vrubořezem, vnější tětíva, vinutí 3×3; délka 4,1 cm (*obr. 11:3*); umístění: spodní část hrudi; datování: LT B1c.
5. Bronzová spona staršího duchcovského typu, s patkou zakončenou drobnou kuličkou, vnější tětíva, vinutí 2×2; délka 5,05 cm (*obr. 11:6*); umístění: spodní část hrudi; datování: LT B1c.
6. Bronzová spona staršího duchcovského typu – zlomek, lučík zdoben vrubořezem, zachováno pouze 3× vinutí na levé straně; délka zachované části 2,75 cm (*obr. 11:4*); umístění: pánevní oblast; datování: LT B1c.
7. Železný meč v plechové pochvě se srdcovitým nákončím; maximální zachovaná délka 69,7 cm; maximální šířka: 4,9 cm; délka dřívku rukojeti 6,8 cm; šířka dřívku rukojeti 0,97 cm (*obr. 12:1*); umístění: na pravé ruce; datování: LT B2.

8. Bronzový náramek zdobený na vnitřní i vnější straně rýhami, kosočtvercového průřezu; vnější průměr 6,64 cm; vnitřní průměr 5,58 cm; průřez 0,51 cm (obr. 10:3); umístění: předloktí pravé ruky ?; datování: LT B2.

9. Železný kroužek; vnější průměr 2,68 cm; průřez 0,16 cm (obr. 12:4); umístění: oblast pánve; datování: LT ?.

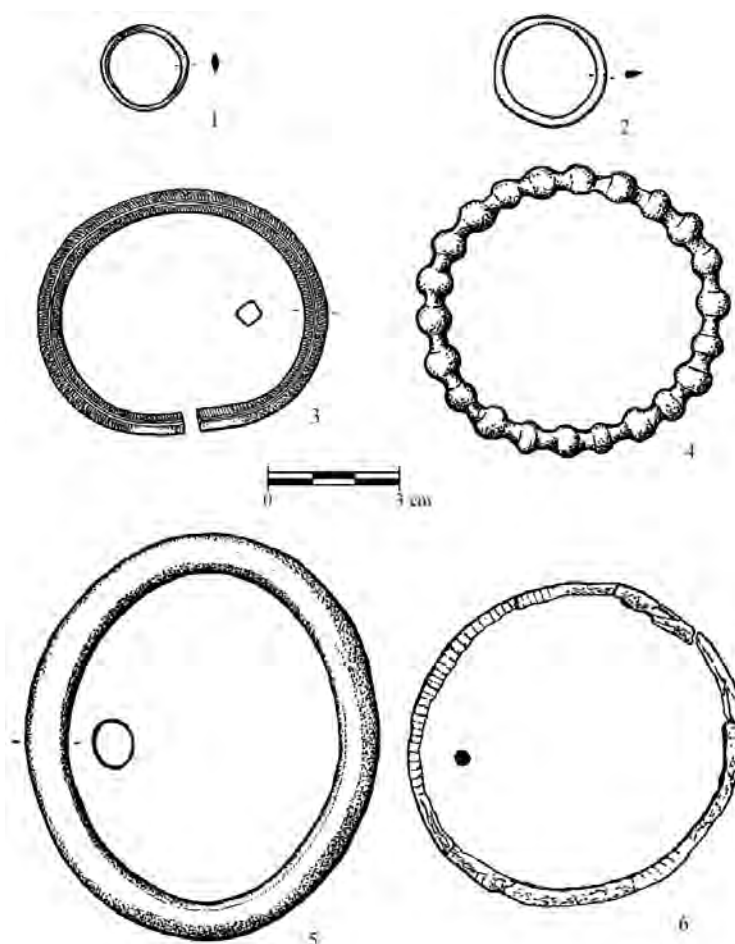
10. Zlomky železného kroužku; předpokládaný vnější průměr 7,64 cm; průřez 0,38 cm (obr. 10:6); umístění: oblast pánve; datování: LT ?.

11. Bronzový nánožník s tělem členěným vývalky a s rozšířenými konci, kruhového průřezu; vnější průměr 8,26 cm; vnitřní průměr 6,9 cm (obr. 11:1); umístění: levá noha v oblasti kotníku; datování: LT B1b–B2.

12. Bronzový nánožník totožný s předchozím; vnější průměr 8,50 cm; vnitřní průměr 6,93 cm (obr. 11:2); umístění: pravá noha v oblasti kotníku; datování: LT B1b–B2.

13. Bronzový prsten hladký; vnější průměr 2,01 cm; průřez 0,14 cm (obr. 10:1); umístění: zásah do hrobu; datování: LT B1–B2.

14. Bronzová Jehla ze spony, délka 2,5 cm; maximální průměr 0,25 cm (obr. 11:5); oblast hrudi; datování: ?.

Obr. 10. Mlčechvosty, okr. Mělník. Výbava latěnských hrobů 67 (1, 3–6) a 57 (2). 1 – bronzový prsten; 2 – bronzový kroužek; 3 – bronzový náramek z předloktí pravé ruky; 4 – bronzový náramek z předloktí levé ruky; 5 – sapolelitový náramek; 6 – zlomky železného kroužku.

Kresba: J. Fridrich

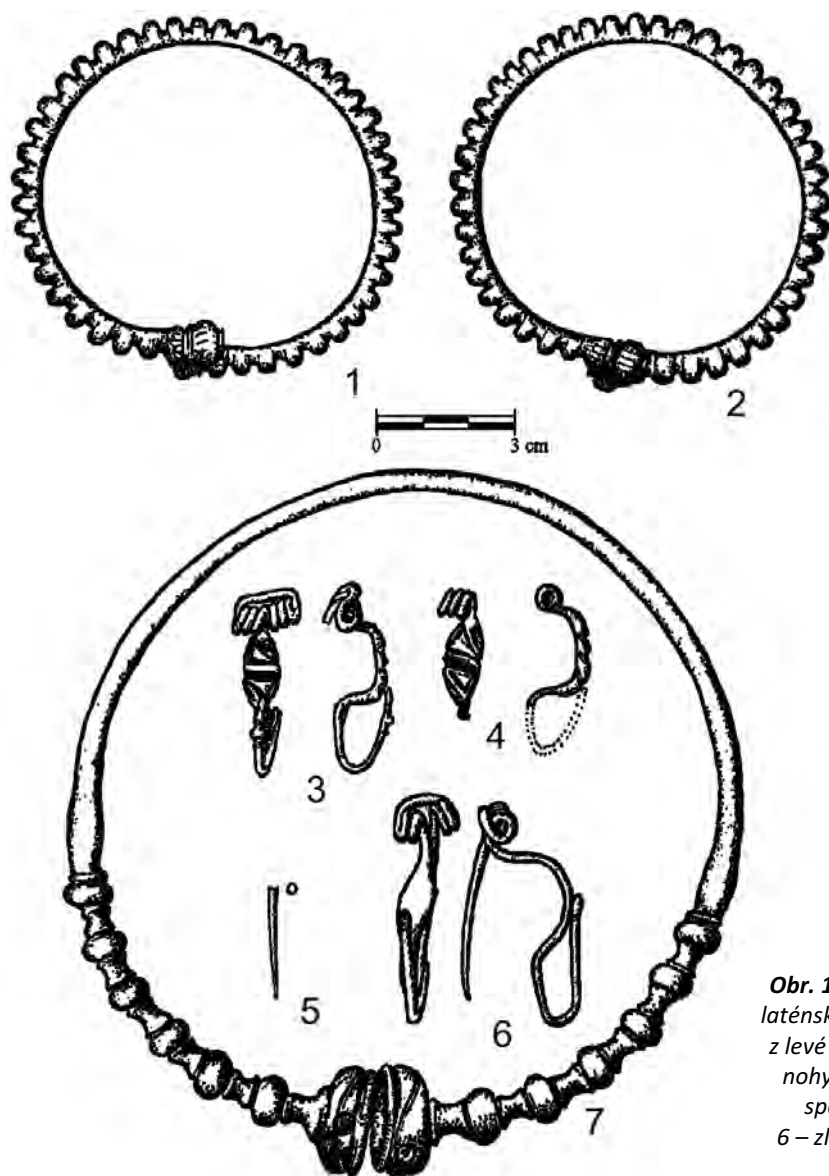
5.2.3.2. Datování nálezů z hrobu 67

Při srovnávání pohřební garnitury bylo možné vycházet z bohaté literatury, která zpracovává jednotlivá latěnská pohřebiště či jejich výskyt spolu s ojedinělými nálezy hrobů v určitém regionu (např. *Budinský 1983; 1994; Bureš 1987; Čížmář 1978; Čížmář – Valentová 1977; Holodňák 1988; Sedláčková – Waldhauser 1987; Turek 1997; Waldhauser ed. 1978; Waldhauser a kol. 1987; Waldhauser – Salač 1977; Zápotocký 1973*).

Tak jako v některých jiných případech, i výbava zemřelého v tomto hrobě představuje soubor složený z předmětů charakteristických pro několik časových stupňů latěnského období; jde o rozpětí mezi stupni LT B1–B2. Datování se samozřejmě bude přidržovat chronologicky nejmladšího předmětu (*Waldhauser a kol. 1987, 34*).

Mezi chronologicky citlivé předměty z výbavy hrobu patří především tři spony (*obr. 11:3,4,6*) a meč (*obr. 12:1*). Dvě totožné bronzové spony, z nichž jedna je zachována pouze zčásti, byly nalezeny v dolní části hrudi a v oblasti pánve (*obr. 11:3,4*). Je pro ně charakteristické trojnásobné vinutí lučíku (*Kruta 1975, 24, typ E 33*) a vnější tětíva. Ostře klenutý lučík (*o. c., Pl. 6, typ B 2*) je zdoben vrubořezem (*o. c., Pl. 16:138*). Patka je zakončena drobnou kuličkou (*o. c., Pl. 18:38*). Podobné nálezy pocházejí např. z pohřebiště v Radovesicích (*Waldhauser a kol. 1987, Abb. 21:4*). Obě nalezené spony z hrobu 67 představují exempláře patřící do starší fáze duchcovského horizontu, konkrétně do fáze LT B1c (*Waldhauser a kol. 1987, 118–119; Holodňák 1988, obr. 50:16,50, 10:21,22,51*).

Třetí spona, rovněž bronzová (*obr. 11:6*), má vinutí 2×2 (*Kruta 1975, 24, typ E 22*), s vnější tětívou, hladký nezdobený lučík (*o. c., Pl. 6, typ A 1*) a válcovitou patku zakončenou kuličkou (*o. c., Pl. 18:25*). Ana-

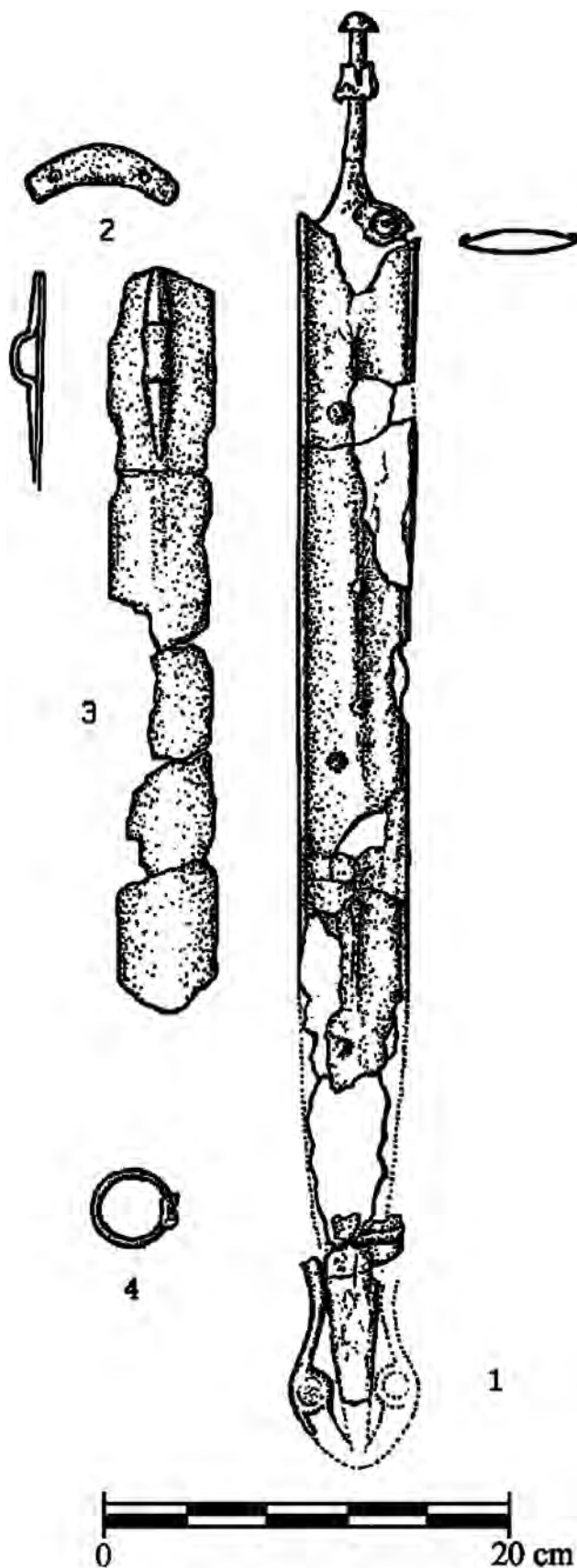

Obr. 11. Mlčechvosty, okr. Mělník. Výbava laténského hrobu 67. 1 – bronzový nánožník z levé nohy; 2 – bronzový nánožník z pravé nohy; 3 – bronzová spona; 4 – bronzová spona; 5 – bronzová jehla ze spony; 6 – zlomek bronzové spony; 7 – bronzový nákrčník. Kresba: J. Fridrich

logie lze najít v souborech datovaných do stupně LT B1c (Čižmář 1978, 120, obr. 2:4; Čižmář – Valentová 1977, 181, obr. 2:6, 181; Waldhauser a kol. 1987, 36, Abb. 4; Holodňák 1988, 50, 95, 74, obr. 13:3).

Železný meč (obr. 12) byl uložen v plechové pochvě zakončené srdcovitým kováním, které bylo zachováno pouze z poloviny. Na dřívku rukojeti čtvercového průřezu s knoflíkovitým kónickým ukončením byl zaznamenán jeden nýt k upevnění dřevěného obložení, které se z malé části zachovalo. Položen byl na pravé ruce zesnulého. Jde o dvojsečný meč s nevýrazným středovým žebrem, jehož hrot se zužuje do výrazně hrodité špice. Na vnější straně pochvy je zachováno nákončí, konkrétně jeho pravá polovina, s oválnou medailónkovou ploškou bez zjištěné výzdoby a také rámcová přepážka kování. Na této straně je také zachováno šest nýtů. Po obou okrajích vnější strany pochvy se nacházela lišta, kterou tvořily okraje spodní části pochvy přehnuté přes vrchní stranu. Je dochován i další bronzový nýt, snad zbytek ozdobné obruče na počátku pochvy. Na vnitřní straně pochvy je zachováno závěsné poutko (obr.12:3), které má podlouhlé hrodité upevnění. Pochva i meč byly ve velmi špatném stavu. Především pochva se při preparaci a následné konzervaci rozpadla na řadu kousků.

Analogické meče můžeme najít na lokalitách řazených do LT B2 (Jacobi 1982, 565; Krämer 1985, 24–25) – Köfering (Krämer 1985, 162, Abb. 22:15), Manching-Steinbichel, hrob 15 (Jacobi 1982, 568; Krämer 1985, Taf. 7:8), Manching-Steinbichel, hrob 26 (Jacobi 1982, 566, Abb. 1; Krämer 1985, Taf. 15:1), Manching-Steinbichel hrob 27 (Jacobi 1982, 567, Abb. 2; Krämer 1985, Taf. 16:1). Typ pochvy se srdcovitým nákončím je ve Francii datován na konec starého latěnu, tedy do našeho stupně LT B2 (Brunaux – Lambot 1987, 122, 123:5,6, 124, 125:9,12, 147:2, 154:18).

Obr. 12. Mlčechvosty, okr. Mělník. Železný meč z laténské hrobu 67. 1 – železný meč v plechové pochvě se srdcovitým nákončím; 2 – železné zakončení horní část pochvy; 3 – část železné pochvy; 4 – železný kroužek. Kresba: J. Fridrich

Černý sapropelitový hladký náramek (obr. 10:5) byl nalezen na předloktí levé ruky. Podle třídění N. Venclové se jedná o typ 1 (2001, 99, obr. 58:2). Obdobné náramky a nápažníky z kounovského materiálu jsou datovány do období LT B2b–C1b (Waldhauser ed. 1978, 133–134; Waldhauser a kol. 1987, 36, Abb. 4; Venclová 1998, 289; Venclová a kol. 1998, 167–168; Venclová a kol. 2001, 71). Zatím nejsou doloženy nálezy, které by odpovídaly období LT B1 (Venclová 2001, 114). Některé hrobové nálezy se sapropelitovými náramky jsou řazeny do LT B2a (Venclová a kol. 2001, 112; Waldhauser a kol. 1987, 170). Nález z Peček, hrob 3/1904, je dokonce řazen do LT B1c/B2a (Sedláčková – Waldhauser 1987, 150, obr. 65). Většinou se černé sapropelitové náramky a nápažníky vyskytovaly ve výbavách ženských hrobů, nejvíce v hrobech s nánožníky (Venclová a kol. 2001, 116, tab. 16). Daleko méně se objevují v hrobech se zbraněmi patřících dospělým mužům (Venclová a kol. 2001, 116, tab. 16).

Mezi další nálezy patří dva výzdobou identické bronzové nánožníky (obr. 11:1,2), které se od sebe nepatrně liší pouze rozměry. Nacházely se v původní poloze na kotnících zemřelého (obr. 9:1). Patří k typům, které se vyskytují od stupně LT B1b–B2 (Budinský 1994, 25–26, tab. XVI:12,13; Čížmář – Valentová 1977, 187, obr. 6:10, 190, obr. 8:6,8, 196, obr. 41; Holodňák 1988, 97, obr. 25; Waldhauser a kol. 1987, 121–122, obr. 22:6,7).

Bronzový nákrčník (obr. 11:7) byl umístěn na krku mrtvého (obr. 9:9). Podobné nálezy jsou z území Čech známy a datují se do LT B1 (Čížmář – Valentová 1977, 180, obr. 2:4) respektive do stupně LT B1c/B2a (Sedláčková – Waldhauser 1987, 196, obr. 41). Další poměrně přesná analogie pochází z Champagne, z lokality Somme-Suippes, a patří do LT Ib, tedy na konec stupně LT B1 u nás (Bretz-Mahler 1971, 47, Pl. 46:1), nebo z oblasti Lotrinska (Leroy 1993, obr. 9).

Bronzový náramek hladký otevřený (obr. 10:3) byl umístěn původně na zápěstí pravé ruky (obr. 9:3). Tento typ náramku se vyskytuje ve výbavách hrobů datovaných obecně do stupně LT B (Sedláčková – Waldhauser 1987, 146, 181, obr. 17:3), nebo přesněji do stupně LT B2b (Sedláčková – Waldhauser 1987, 151, 189, obr. 31:4).

Bronzový náramek členěný vývalky (obr. 10:4) byl nalezen na předloktí levé ruky zesnulého (obr. 9:4). Analogie jsou známy ze stupně LT B2a (Sedláčková – Waldhauser 1987, 138, 173, obr. 3:5).

Hladký bronzový prsten (obr. 10:1), typ 430 podle J. Waldhausera (1998, 91, Abb. 5), je časově rozšířen od začátku LT B1 až téměř po konec stupně LT B2 (Waldhauser 1998, 102, Taf.

10). Prsten nalezený v hledačském vkopu ve vrstvě 1 (*obr. 7*) tedy dovoluje datovat snahu o vyloupení do doby těsně po pohřbu, na konec stupně LT B2. S vlastní výbavou hrobu nemá patrně nic společného.

Z výše uvedeného rozboru vyplývá, že k nejstarším předmětům patří všechny spony (*obr. 11:3,4,6*), datované do období LT B1c. Naopak k nejmladším patří černý sapropelitový náramek (*obr. 10:5*), vyskytující se v období LT B2b–C1. Do období LT B2 můžeme zařadit železný meč (*obr. 12:1*), vývalkovitý bronzový náramek (*obr. 10:4*) i hladký bronzový náramek (*obr. 10:3*). Oba bronzové nánožníky se vyskytují v souborech od stupně LT B1b–B2 (*obr. 11:1,2*), podobně je tomu i v případě bronzového prstenu (*obr. 10:1*). Pokud se budeme řídit podle výskytu chronologicky nejmladšího předmětu, mohli bychom hrob 67 datovat obecně do LT B2, konkrétně snad do LT B2b (pokud se podržíme hranice nejstaršího výskytu černých sapropelitových náramků).

Charakteristice latěnských hrobů podle doložené výbavy se věnoval P. Sankot, který na základě rozboru pohřebiště v Jenišově Újezdě rozlišil celkem tři základní kategorie (*Sankot 1978*). J. Waldhauser rozlišil celkem 10 typů pohřebních garnitur (*Waldhauser 1978, 150–157; Waldhauser a kol. 1987, 39–41*). V případě hrobu 67 šlo podle antropologického určení o starší ženu (*maturus I–II*) mezi 45 a 60 lety (*Stránská – Hájek 2009*). V tomto případě tak můžeme vybírat z pohřebních garnitur 200, 300, 500 a 900 (*Waldhauser a kol. 1987, 39–41*), ovšem pouze za předpokladu, že pro tuto chvíli pomineme fakt, že byl v hrobě přítomen meč. Nejblíží analogií je tedy garnitura 210 (*Waldhauser a kol. 1987, 39*). Pokud ale pozornost zaměříme právě na meč, který bývá považován za jeden z dokladů pohřbu bojovníků (dospělých mužů; *Sankot 1978, 78; Waldhauser 1978, 147, 150; Waldhauser a kol. 1987, 39*), našli bychom největší podobnost v pohřební garnituře 100, respektive v její variantě 110 (*Waldhauser 1978, 147, 150; Waldhauser a kol. 1987, 39*). I v ní se totiž mohou vyskytnout ještě další předměty, jako spony či kruhový šperk. Ovšem právě v tomto případě se zde neshoduje pohlaví pohřbené osoby. Zatímco hroby tohoto typu jsou obvykle považovány za mužské (*Sankot 1978, 78; Waldhauser 1978, 147, 150; Waldhauser a kol. 1987, 39*), v hrobě 67 z Mlčechvost byla nejspíše pohřbena žena (*Stránská – Hájek 2009*).

5.3. Osídlení z doby římské

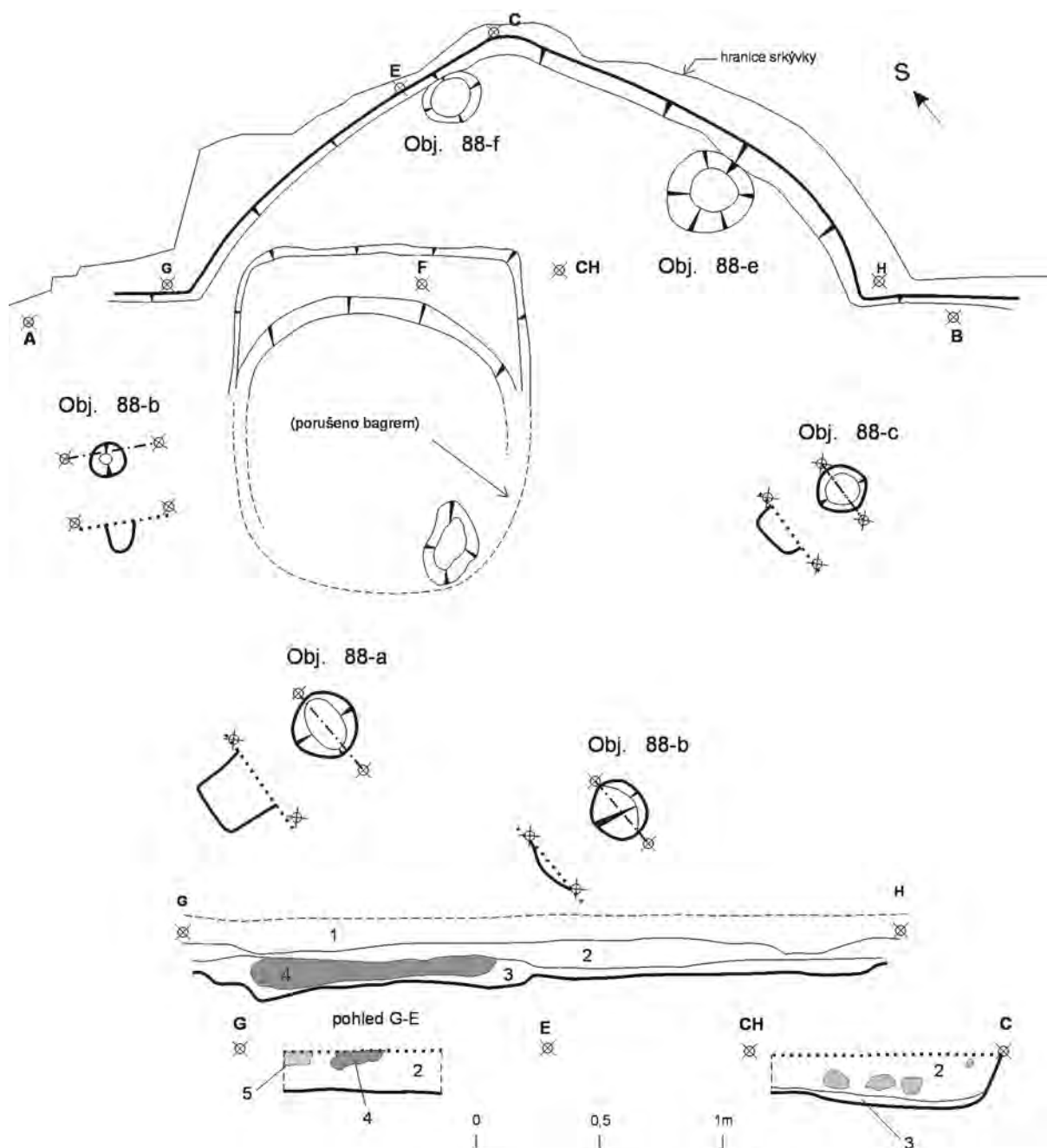
Dalším obdobím zjištěným při výzkumu v Mlčechvostech je doba římská. Keramika patřící do tohoto období byla nalezena v kúlových jamkách 20, 23, zřejmě i 18 a především v objektu 88.

Keramické nálezy pocházejí z koncentrace kúlových jamek, které vytvářejí půdorys nadzemní konstrukce (18, 20–26, 28–29, 31–33, 72 a snad i 19 a 7). Delší osou je orientován ve směru Z–V. Podobné kúlové stavby pocházející z germánského prostředí jsou u nás interpretovány jako hospodářské budovy – stáje, stodoly, sýpky, nebo jako shromaždiště či nouzová obydlí (*Droberjar 2002, 205; Haarnagel 1979, 148–151, Abb. 39:SH16, 40:SH2; Trier 1969, Taf. 9, 23b*). V případě našeho nálezu by na takovouto funkci ukázala i velikost doloženého půdorysu, jelikož kúlové domy podobného půdorysu pocházející z tohoto období jsou daleko menších rozměrů (*Brabandt 1993, 90, 140, Taf. 2:3, 7*). Problémem datování je v tomto případě fakt, že výše zmíněné keramické artefakty byly nalezeny ve výplni kúlových jamek a nejsou tedy zcela přesvědčivým důkazem o časovém určení této nadzemní konstrukce. Na druhou stranu blízkost poměrně přesně datované polozemnice 88 by mohla svědčit o tom, že se na lokalitě podařilo odhalit zloemek germánského sídliště, snad konkrétně hospodářskou část. K dalším otázkám samozřejmě patří také interpretace planigrafického rozmístění jednotlivých kúlových jamek (*Vencl 1968*).

Asi 150 metrů jihovýchodním směrem od zachovaného půdorysu se nacházela polozemnice (obj. 88). Není bez zajímavosti, že ležela opět jihovýchodním směrem zhruba 15 metrů od tehdy ještě zřejmě fungující vodoteče, která tekla přibližně ve směru S–J.

Objekt 88 (*obr. 13*) představoval polozemnici o maximální délce 238 cm a hloubce 25 cm. Vlastní skrývkou neporušená část měla polokruhovitý tvar. Před ní se nacházel podlouhlý okrouhlý zbytek vypálené spraše a dvě větší čočky černé vypálené hlíny. Hladké stěny měly ostrý zlom od povrchu a jejich protnutí s plochým dnem bylo také ostré. V části porušené při skrývce ornice buldozerem se nacházely čtyři drobné kúlové jamky označené jako 88 a–d, které spolu s dalšími dvěma (88 e, f) tvoří obdélník, kdy dvě kúlové jamky se nacházejí v rozích a další dvě ve středu kratších stran, ze kterých poněkud vystupují směrem z objektu. Polozemnice má západovýchodní orientaci.

Koncentraci kúlových jamek lze interpretovat jako lehčí dřevěnou konstrukci, pod níž se nacházelo vlastní těleso polozemnice, dnes bohužel nedochované. Pouze ve středu se nacházela 8 cm mocná vrstva vypálené spraše (vrstva 4), po jejímž vybrání vznikl opět půdorys obdélníkového tvaru, představující zřejmě dno polozemnice. Zachované stěny objektu, severní a východní, jsou mírně prohnuté směrem ven. Lze předpokládat, že stejné se nacházely i na západní a jižní straně. Ideální tvar by tedy byl obdélníkovitý. Přístup se patrně nacházel ve směru od jihozápadu (mezi 88 a a 88b), nebo od jihu (mezi 88 c a 88b).

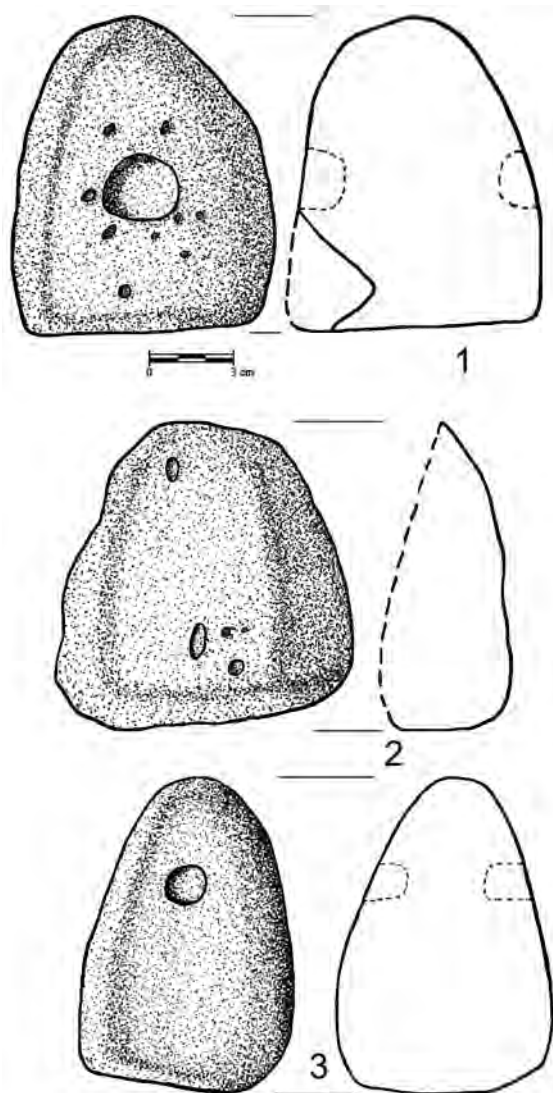

Obr. 13. Mlčechvosty, okr. Mělník. Půdorysy a řezy polozemnicí 88 z doby římské (stupeň B?) a objekty 88 a–f po vybrání

Výplň tvořily celkem čtyři vrstvy. První z nich byla černošedé barvy a ulehle konzistence. Vrstva 2 měla šedohnědou barvu a obsahovala četné čocky mazanice do 2 cm a inkrustace CaCO_3 . Vrstvu 3 představovala středně ulehlá spraš s ojedinělými čockami šedohnědé hlíny. Vrstva 4 byla vypálená spraš.

Ve výplni tohoto objektu bylo zaznamenáno velké množství keramických zlomků, v řadě případů přepálených, a tři celá či z větší části zachovaná hliněná závaží nalezená v profilu mezi body CH-C ve vrstvě 2, z nichž jedno bylo zdobeno celkem 9 důlky (obr. 14). Na základě těchto nálezů lze objekt 88 datovat do doby římské, stupně B (?).

Vzájemný vztah zjištěné nadzemní konstrukce a polozemnice zůstává na základě stávajícího poznání pouze zlomku zřejmě rozsáhlejšího sídliště zatím nejasný.

Obr. 14. Mlčechvosty, okr. Mělník. Závaží z doby římské z objektu 88. Kresba: O. Levínský

mek většího pohřebiště. Hrob 67, spadající do stupně LT B2b, je svým způsobem unikátní. Podářilo se zde odkryt podle antropologického určení zřejmě ženský hrob, který obsahoval jak část výbavy shodující se s pohlavím mrtvého jedince (torques, náramky a nánožníky), tak i meč, který bývá považován za jeden z dokladů pohřbu bojovníků (dospělých mužů). Zachycena byla také část sídliště patřícího do doby římské (stupeň B?). K dalšímu rozpoznávanému osídlení patří období středověku–novověku, některé kůlové jamky a residua větších objektů lze datovat obecně do období zemědělského pravěku.¹

5.4. Pravěké osídlení

Některé archeologické objekty nešlo na základě absence nálezu materiálu, respektive pro jeho špatné zachování přesněji datovat. Patří sem osamocené drobné kůlové jamky 1–14, 34–36, 59–64, 69–71, 94 a residua větších objektů – 63, 65, 66, 68, 90, 92, 93 (obr. 3). Tyto objekty můžeme na základě typu výplně a v nich nalezených střepů datovat obecně do období zemědělského pravěku. Především je nutné zmínit půdorys SSZ–JJV orientace, složený z 10 objektů (5–13, možná i 14).

5.5. Osídlení ze středověku–novověku

K dalšímu rozpoznávanému osídlení patří období středověku–novověku. Náleží sem objekty, které se liší od těch předchozích jak barvou a konzistencí výplně, tak i v nich nalezenou žlutou glazovanou keramikou. Můžeme sem zařadit objekty 58, respektive 85, 49–52, 86 a 87. Žlab označený jako 58 a k němu patřící objekty 49–52, 86 a 87 se nacházely na konci VI. c. terasy vltavského říčního systému, tedy v záplavové oblasti (obr. 3). Na základě shodné výplně a nálezů dalších žlutě glazovaných střepů ze dna objektů můžeme do tohoto období přiřadit objekty 24, 36, 38–41, 53, 55, 56, 73–75, 82–84 (obr. 3).

6. ZÁVĚR

Záchranný archeologický výzkum v Mlčechvostech přinesl doklady různorodého osídlení: ze starší doby bronzové, konkrétně únětické kultury, laténského období, doby římské (stupeň B?), období středověku–novověku a obecně ze zemědělského pravěku. Bylo odhaleno celkem 91 archeologických objektů, z toho 88 sídlištního rázu a tři hroby.

Únětické kultuře patřily ojedinělé nálezy keramiky. Hroby, datované do laténského období (určitě hroby 57 a 67, pravděpodobně i 62), představují pouze zlo-

¹ Za pomoc při určování keramického materiálu, bronzových a železných předmětů z hrobu 67, za řadu podnětných připomínek a rad při konečné korektuře textu a při kresebné dokumentaci nálezů děkuji PhDr. P. Drdovi, doc. PhDr. J. Fridrichovi, DrSc., PhDr. V. Mouchovi, CSc., doc. PhDr. V. Salačovi, CSc. a PhDr. I. Sýkorové, Ph.D. Zvláštní poděkování patří za kresby bronzových šperků a meče z hrobu 67 doc. PhDr. J. Fridrichovi, DrSc. a PhDr. I. Sýkorové, Ph.D. za poskytnutí materiálu. Za antropologické určení bych touto cestou také rád poděkoval RNDr. P. Stránské a Mgr. M. Hájkovi, Ph.D.

LITERATURA

- Balatka, B. – Sládek, J. 1962: Říční terasy v českých zemích. Praha.
- Brabandt, J. 1993: Hausbefunde der römischen Kaiserzeit in Freien Germanien. Ein Forschungsstand. Halle (Saale).
- Bretz-Mahler, D. 1971: La Civilisation de La Tène I. en Champagne. Le faciès Marnien. 23. Supplément à Gallia. Paris.
- Brunaux, J.-L. – Lambot, B. 1987: Guerre et armement chez les Gaulois 450–52 av. J.-C. Paris.
- Budinský, P. 1983: Keltské kostrové hroby z Podkrušnohoří ve sbírce Teplického musea. Archeologické výzkumy v severních Čechách 9. Teplice.
- Budinský, P. 1994: Keltské kostrové hroby z Litoměřicka a z Lounska v archeologické sbírce Teplického musea (fond Teplice). Archeologické výzkumy v severních Čechách 23. Teplice.
- Bureš, M. 1987: Plochá kostrová pohřebiště doby laténské v Praze, Archaeologia Pragensia 8, 5–137.
- Čížmář, M. 1978: Keltská pohřebiště v Makotřasích, okres Kladno, Památky archeologické 69, 117–144.
- Čížmář, M. – Valentová, J. 1977: Keltská pohřebiště na Čáslavsku a Kutnohorsku, Archeologické rozhledy 29, 178–196.
- Droberjar, E. 2002: Encyklopedie římské a germánské archeologie v Čechách a na Moravě. Praha.
- Haarnagel, W. 1979: Die Grabung Feddersen Wierde. Methode, Hausbau, Siedlungs- und Wirtschaftsformen sowie Sozialstruktur. Band I–II. Wiesbaden.
- Holodňák, P. 1988: Keltská pohřebiště ve středním Poohří, Památky archeologické 79, 38–105.
- Chlupáč, I. a kol. 2002: Geologická minulost České republiky. Praha.
- Jacobi, G. 1982: Verzierte Schwertscheiden vom Frülätenezeitschema aus den Flachgräbern von Manching, Germania 60, 565–568.
- Jančo, M. 2003: Nález hemidrachmy Filipa II. z polykulturního sídlištního a laténskeho pohrebného areálu Mlčechvosty, okr. Mělník, Archeologie ve středních Čechách 7, 231–243.
- Krämer, W. 1985: Die Grabfunden von Manching und die Latènezeitlichen Flächgräber in Südbayern. Band 9. Stuttgart.
- Kruta, V. 1975: La Trésor de Duchcov dans les Collections Tschécoslovaque. Ústí nad Labem.
- Leroy, M. 1993: Characters du Hallstatt final et de La Tène ancienne en Lorrelaine, Archaeologia Mosellana 2, 255–268.
- Sankot, P. 1978: Struktur des Latènezeitlichen Gräberfeldes. In: Waldhauser, J. (ed.) 1978, Band II, 78–93.
- Sklenář, K. 1982: Pravěké nálezy na Mělnicku a Kralupsku. Archeologický místopis okresu Mělník v pravěku a rané době dějinné. Díl 2. Mělník.
- Sklenář, K. 1994: Pravěké nálezy na Mělnicku a Kralupsku. Archeologický místopis okresu Mělník v pravěku a rané době dějinné. První řada oprav a doplňků. Mělník.
- Sklenář, K. 1998: Pravěk na soutoku. Nejstarší dějiny Mělnické kotliny a jejího sousedství. Mělník.
- Sedláčková, H. – Waldhauser, J. 1987: Laténská pohřebiště ve středním Polabí, okr. Nymburk, Památky archeologické 78, 134–240.
- Stránská, P. – Hájek, M. 2009: Laténské kostrové pozůstatky z Mlčechvost, Archeologie ve středních Čechách 13, 323–325.
- Trier, B. 1969: Das Haus im Nordwesten der Germania Libera. Münster.
- Turek, J. 1997: Laténské pohřebiště v Tišicích (okr. Mělník). Předběžná zpráva o výzkumu v roce 1996, Archeologie ve středních Čechách 1, 237–262.
- Tyráček, J. 2001: Quarternary of the Mělník area. Excursion guide. Praha.
- Vencl, S. 1968: K otázce interpretace pravěkých staveb, Archeologické rozhledy 20, 490–510.
- Venclová, N. 1998: Black materials in the Iron Age of Central Europe, Schriften des Bernischen Historischen Museums 2, 187–198.
- Venclová, N. a kol. 1998: Mšecké Žehrovice in Bohemia. Archaeological background to a Celtic hero 3rd – 2nd Century B. C. Sceaux.
- Venclová, N. a kol. 2001: Výroba a sídla v době laténské. Projekt Loděnice. Praha.
- Waldhauser, J. 1978: Analytische Beschreibung Deskription der Fundumstände der Grabausstattungen. In: Waldhauser, J. (ed.) 1978, Band I, 104–166.
- Waldhauser, J. (ed.) 1978: Das keltische Gräberfeld bei Jenišův Újezd in Böhmen. Archeologický výzkum v severních Čechách 6–7. Band I, II. Teplice.

- Waldhauser, J. a kol. 1987: Keltische Gräberfelder in Böhmen. Dobrá voda und Letky sowie Radovesice, Stráncé und Tuchomyšl, Bericht der Römisch-germanischen Kommission 68, 25–179.
- Waldhauser, J. 1998: Die Golgfingerringe von Münsingen-Rain und ihre Vergleichstücke aus Flachgräberfeldern im Gebiet zwischen dem schweizerischen Mittelland und dem Karpatenbecken, Schriften des Bernischen Historischen Museums 2, 85–121.
- Waldhauser, J. – Salač, V. 1977: Keltická pohřebiště ve středním Pojizeří, Muzeum a současnost 1977, 35–80.
- Zápotocký, M. 1973: Keltická pohřebiště na Litoměřicku, Archeologické rozhledy 25, 139–184.

MLČECHOVOSTY, MĚLNÍK DISTRICT – A MULTICULTURAL SETTLEMENT AND CEMETERY FROM THE PERIOD OF LATER PREHISTORY AND THE MIDDLE AGES (MODERN PERIOD)

Excavation season 2005

The aim of this paper is to inform about a unique discovery of rich La Tène burial No. 67, that, thanks to its rich grave goods, could be dated to LT B2b. Although the other archaeological situations did not provide so many finds, as they were heavily affected by erosion and floods, they are still worth publishing, because they illustrate the overall picture of this multicultural site.

The Mělník region belongs to densely populated areas, from the Paleolithic, through later prehistory to the Middle Ages. One evidence for this is also the investigated site (14°20'35" and 50°19'15") at an elevation of 180–182 metres above sea level. It is situated on the west bank of the current flow of the Vltava River, from which it is approximately 600 metres distant – as the crow flies.

The oldest documented settlement on the site, as already mentioned, is in the Eneolithic period. In addition to this, it was also possible to obtain sparse finds of the Únětice culture of the Lower Bronze Age. To these belong, for example, the pottery fragments from the intrusion in Grave No. 57, from Feature No. 76 and then the pottery fragments that were found scattered over the whole area in small erosion pits.

The La Tène period is documented by Graves Nos. 57 and 67 and probably also represented by Grave No. 62; this is without doubt just a part of a larger cemetery. In the first feature, there was buried an adolescent aged 14 to 15 years. In the excavation proceeding from southwest, west and southeast, there was found just a smooth bronze ring (part of a belt) in Layer 1, that represented the fill of the intrusion. This feature can be generally dated to the La Tène period. The second grave labelled as 67 represents in a way a unique discovery belonging to the LT B2b phase. We succeeded in unearthing a probably female burial (based on anthropological analyses) that contained several grave goods that corresponded with the sex of the deceased individual (torques, bracelet, leg bracelet), as well as a sword, which is usually considered one of the proofs of burials of warriors (adult men). It is also necessary to mention that in Layer 1, which together with Layer 2 represents the fill of the searcher's dig, there was also found a smooth bronze ring dated to the LT B1–B2 phase, which is probably not related to the actual grave goods of the person buried in this grave, but may help us date the attempt to rob the grave to a time not very distant from the filling of Grave No. 67, possibly still in the LT B2b phase. The mentioned Grave No. 62 contained, according to the anthropological analyses, an adult individual of indeterminable sex aged between 30 to 50 years.

A larger part of a settlement belonging to the Roman period (phase B?) was also recorded. A ground plan of a hut was documented oriented in the east-west direction (with regard to the longer axis). Another feature belonging to the Roman period (phase B?) is a sunken hut with accompanying post holes. The mutual relations between the documented above ground structure and the oven remain unclear.

Another identifiable settlement belongs to the Middle Age–Modern period. This settlement phase is represented by features that differ from the others because of their colour, consistency of the fill material, but also because of the yellow glazed pottery found in them.

Some of the post holes and remnants of larger structures can be dated only generally to prehistory.